

NOVÝ ŽIVOT

kmeňový časopis pre nevidiacich

Vydáva a tlačí Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu
v Levoči

Vedúca redakcie: Mgr. Daniela Dubivská

Pripravuje: Mgr. Daniela Dubivská

Vychádza mesačne v Braillovom písme, čiernotlačí a na CD nosiči vo formáte
MP3

Ročné predplatné: 3 eurá

ISSN 1335-5996

Adresa redakcie: Štúrova 36, 054 65 Levoča

Telefón: 053/2451 004, ústredňa: 053/2451 001

Kontakt: daniela.dubivska@skn.sk, redakcia@skn.sk

<https://www.skn.sk>

EV: 202/08

NOVÝ ŽIVOT

- číslo 10
- október
- rok 2022
- ročník 73.

1. NOVÝ ŽIVOT	1
2. Nezabudnite na Bielu pastelku	2
3. Ako prebiehalo a dopadlo meranie síl s braillovými bodkami	2
4. Rozprávajúci dotykový rám v Slovenskej filharmónii	3
5. Hlohovčania tiahnu za Kyklopom	4
6. Je u susedov tráva zelenšia?	5
7. Vytvárajú zohrané dvojice, ktorým sa spolu lepšie kráča životom	6
8. Napísali ste nám	7
9. Radosť, pohoda a novinky - také bolo naše ďalšie stretnutie	7
10. Rekreácia na Zemplínskej Šírave	8
11. Na pobyte v Trenčianskych Tepliciach	9
12. Aktivity ZO ÚNSS v Prešove potešili	9
13. Delfíni v Tatrách za históriou	10
14. Guľášové posedenie	12
15. Nevidiaci v zahraničí	12
16. Anna Burdová: Dodnes ma priťahuje fenomén ľudskej duše	12
17. Mala rada básne aj rozhlas	17
18. Technovinky	17
19. Tip na špeciálne diaľkové ovládanie	17
20. Z redakčného stola	19

21. Ospravedlnenie	19
22. Výberové konanie	20
23. Inzeráty	20
24. Štvorsmerovka	20
25. Knižné novinky	21
26. Knihy v MP3 formáte	21
27. Pre deti a mládež	23
28. Najžiadanejšie knihy – zmenené z audiokaziet na CD:	24
29. Knihy v Braillovom písme a e-braille	25
30. Pre deti a mládež	27

xxx

Nezabudnite na Bielu pastelku

Už roky zviditeľňuje príležitosť pomáhať ľuďom so zrakovým postihnutím. Výnos verejnej zbierky slúži na dofinancovanie aktivít, ktoré nevidiacim a slabozrakým ľuďom umožňujú začleniť sa do bežného života. A aj keď hlavným zbierkovým dňom bol 23. september, možnosť prispieť máte až do 31. 12. 2022.

Viac informácií o zbierke a možnostiach pomoci ľuďom so zrakovým postihnutím nájdete na stránke Bielej pastelky. Ako na to? Môžete zaslať ľubovoľný finančný príspevok prostredníctvom prevodného príkazu alebo poštovej poukážky na osobitný účet verejnej zbierky SK2311110000001430258006 alebo zaslať SMS správu s ľubovoľným textom na číslo 820 v hodnote 2 €.

Zbierka sa bude konať tento rok v približne 300 mestách a obciach na celom Slovensku. Jej motto znie: Biela pastelka je symbolom neviditeľných línií, symbolom sveta nevidiacich, príležitosťou prejavíť ľudskú ušľachtilosť a solidaritu. Pomáha hľadať riešenia v často ťažkých situáciách, kreslí bielu čiaru na tmavej ceste. Biela pastelka znamená svetlo, keď okolo je tma. Podporte a pomôžte!

ÚNSS, dub

xxx

Ako prebiehalo a dopadlo meranie síl s brailovými bodkami

V Krajskom stredisku ÚNSS v Košiciach sme 24. augusta 2022 zorganizovali stretnutie priaznivcov Braillovo písma. Organizovala ho Krajská rada ÚNSS Košice v spolupráci s Krajským strediskom a Slovenskou autoritou pre Braillovo písmo v Slovenskej knižnici pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči.

Zápolenie v súťažných disciplínach sa začalo po privítaní účastníkov o 9-tej hodine. Súťažilo sa v dvoch kategóriách - mierne pokročilí a pokročilí. Kategórie začiatočníci a techmacher ostali neobsadené. Súťaž prebiehala v čítaní, písaní diktátu a hľadaní chýb v texte, tzv. korektúre. Na zápolení sa zúčastnilo deväť priaznivcov Braillovo písma. Piaty v kategórii mierne pokročilí a štyria v kategórii pokročilí.

Účastníci zavítali do Košíc nielen z blízkeho okolia, ale aj zo vzdialenejších končín Slovenska. Zo Zvolena, Ilavy, Popradu či Humenného. Zápolenie prebiehalo v súťažnej atmosfére a patričnom napätí. To prispievalo celkovo k dobrej atmosfére podujatia.

Hodnotiacej komisii predsedal Michal Tkáčik z inštitútu Slovenskej autority pre Braillovo písmo, ďalšou porotkyňou bola Želmíra Zemčáková, obaja zo Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči, i Marta Pajkošová a Peter Bakši z KS ÚNSS Košice.

Zápolenie súťažiacich nakoniec dospelo k svojmu záveru a porota vyhlásila tieto výsledky: v kategórii pokročilí sa na 1. mieste umiestnila Zuzana Pohánková, 2. miesto obsadila Diana Verešová a tretie Ladislav Ballay. V kategórii mierne pokročilých patrilo 1. miesto Miroslavovi Murínovi, druhé Jánovi Virasztóovi a tretie Pavlovi Steigaufovi. Víťazi, ale aj každý z účastníkov, odchádzali zo súťaže spokojní a s drobnými upomienkovými darčekom.

Za podporu sa chceme osobitne poďakovať Matúšovi Budkaiovi, ktorý podujatie podporil vecnými cenami pre súťažiacich. Stretnutie bolo príležitosťou zasúťažiť si, ale jeho neoddeliteľnou súčasťou a významným prínosom bolo aj upevnenie medziludských vzťahov. Celý deň sa niesol v príjemnej atmosfére a mal u účastníkov pozitívny ohlas.

Za organizačný tím ďakujeme Dušane Blaškovej a predsedovi ÚNSS Branislavovi Mamojkovi za prípravu textov do súťaže. Poďakovanie patrí aj ďalším, ktorí sa na organizácii úspešného dňa podieľali a na tomto mieste sme ich zabudli nedopatrením spomenúť. Ešte raz všetkým veľká vďaka.

Ján Podolinský

xxx

Rozprávajúci dotykový rám v Slovenskej filharmónii

Otvorenie sezóny v Slovenskej filharmónii býva vždy slávnostnou udalosťou, to tohtoročné (v poradí už sedemdesiate štvrté) bolo výnimočné zvlášť pre nás. Prv než sa umelecký vedúci Slovenského komorného orchestra Ewald Danel chopil taktovky a dal svojim hudobníkom pokyn začať Koncert bez bariér, sme do života uviedli Rozprávajúci dotykový rám s dvomi reliéfnymi platňami, vďaka ktorým si o budove Reduta a Koncertnej sieni Slovenskej filharmónie môžeme urobiť naozaj konkrétnu a detailnú predstavu. Stačí natiahnuť ruky, nastražiť uši a uprieť zrak.

Tvrdé reliéfné platne sú vytlačené na 3D tlačiarňi a doplnené o sprievodný text v podobe zvukovej nahrávky. Texty majú dve roviny: prvá sa zameriava na opis objektu, teda na to, čo vidiaci vníma zrakom, tá druhá poskytuje faktografické informácie, napr. kto a kedy danú budovu postavil, na čo slúžila pôvodne a v čom spočíva jej výnimočnosť. Prináša však aj ďalšie zaujímavosti. Mužský hlas poskytuje faktografické údaje a historické informácie, ženský hlas posúva ruky nevidiaceho po reliéfnnej platni.

„Texty svojho audioopisu som sa usilovala formulovať zrozumiteľne, aby vystihovali danú tému a aby odrážali emócie, ktoré pri pohľade na budovu či koncertnú sieň premknú vidiaceho,“ približuje autorka rozprávajúceho dotykového rámu Ildikó Gúziková. „Nejde o náš prvý a pevne verím, že ani posledný projekt, ktorým sa ľuďom so zrakovým postihnutím usilujeme odhaliť krásy, ktoré ich obklopujú, ale ktoré nevidia, resp. na ne nedočiahnu. Na začiatku tejto dobrodružnej výpravy sme, samozrejme, hľadali tú „správnu mieru“, teda to, čo je v opise pre nevidiacich a slabozrakých podstatné a zaujímavé a čo už, naopak, zaťažuje alebo rozptyľuje pozornosť. Doteraz s ľuďmi, pre ktorých je náš sprievodca primárne určený, intenzívne spolupracujeme – nemožno predsa robiť čosi pre nich bez nich,“ vysvetľuje Ildikó Gúziková.

Rozprávajúci dotykový rám je dielom PhDr. Ildikó Gúzikovej a Ing. Vladimíra Maroša a je chránený úžitkovým vzorom Úradu priemyselného vlastníctva SR, ako aj zápisom do európskeho registra dizajnov Spoločenstva. Vo foyer Slovenskej filharmónie budú k dispozícii všetkým návštevníkom bez rozdielu – nám, aby sme neboli o architektonické krásy ukrátení, a vidiacim, aby vedeli, že aj takýmto spôsobom si prezeráme svet.

Vytvorenie Rozprávajúceho dotykového rámu, umiestneného vo foyer Slovenskej filharmónie, finančne podporila Zurich Insurance Company Ltd.

Dušana Blašková

xxx

Hlohovčania tiahnu za Kyklopom

ako tí vtáci sťahovaví. Presnejšie by však bolo treba povedať - za KYKLOPbandom. Pod týmto názvom vystupuje 8-členná hudobná skupina z Olomouca, v ktorej väčšinu tvoria nevidiaci a slabozrakí hudobníci. Lídrmi kapely sú dvaja Slováci. Ivan Jelenič, pôvodcom z Nových Zámkov, ktorý pôsobil niekoľko rokov v Bratislave ako profesionálny hudobník. Hral súčasne až v troch hudobných skupinách, kde dostal vynikajúcu školu od skúsených bigbitákov, čo je na jeho skvostnej „sprievodnej“ gitare veľmi zreteľné. Druhým frontmanom je konzervatorista Daniel Sobota pochádzajúci z Červeníka. Občianske združenie Kyklop založil ešte na Slovensku a stihol tu pod jeho hlavičkou zorganizovať dva detské letné tábory. Keď sa oženil na Moravu, presťahoval tam aj OZ Kyklop a jeho aktivity sa podstatne rozšírili. Dnes Kyklop vykonáva sociálne a asistentské služby, venuje sa pracovnému uplatneniu NS, zameriava sa na šport a kultúru a jedným z výsledkov je aj skupina KYKLOPband.

Tento súbor má v poslednom období každý rok vystúpenie aj na Slovensku. Členovia ZO ÚNSS Hlohovec si ich vzali za svojich a na vystúpenia skupiny organizujú zájazdy. Nebolo to inak ani na Bielo-čiernom koncerte pod nitrianskym nebom 12. augusta na tamojšej pešej zóne - ako súčasť Nitrianskeho kultúrneho leta. „Fraštácka“ výprava tam docestovala v počte 35 fanúšikov. Hlohovčania sú veľmi súdržná organizácia. Aj keď má ZO len 48 členov, na väčších akciách sa ich stretáva do 40. Raz som sa tu zúčastnil na členskej schôdzi a stolová výzdoba s kvetinami a sviečkami mi podsúvala pochybnosť, či som si náhodou nepomýlil schôdzu s nejakou rodinnou oslavou.

Aj keď malo podujatie v názve koncert, o úvodných 50 minút sa postaralo slovo, a to dramatické. Bratislavské divadlo Zrakáč (www.divadlozrakac.sk), divadlo, kde zrak nehrá žiadnu rolu, tu vystúpilo s úryvkami z hry „Ste medzi nami“. Názov ich autorského diela parafrázuje propagačnú brožúrku vydanú ÚNSS „Sme medzi vami“, ktorej cieľom je zábavnou formou poučiť verejnosť, ako má pristupovať k nevidiacim ľuďom a ako im má správne pomôcť v konkrétnom prostredí. Ilustračnými situáciami s expresívnymi dialógmi dáva hra ešte reálnejšie črty každodennému životu nevidiacich. Hudba je v tejto hre predsa len zastúpená imaginárnou dvojčlennou skupinou Katarakta. Na tohtoročný november pripravuje Zrakáč premiéru slovenskej Klasiky Čaj u pána senátora od Ivana Stodolu. S touto hrou bude spojené jedno pozoruhodné prekvapenie, jeho zverejnenie však musí počkať na pozvánku na premiéru.

O druhú hodinu programu sa s husľami a klavírom postaralo duo Viktória Linen a Peter Zbranek. Dvojica spolupracuje už niekoľko rokov, aj keď iba na diaľku.

Viktória žije v Sabinove, Peter v Stupave. Ich spoločné vystúpenia v priebehu roka by sa dali zrátať na prstoch jednej ruky a ešte by nejaký prst ostal nevyužitý. Na nakrútenie nového videoklipu a cestovanie s ním spojené si vždy nájdu čas. Ich repertoár tvoria svetoznáme melódie skupín ABBA, Queen, Coldplay, ale napr. aj Canon id D od barokového skladateľa Johanna Pachelbela. (www.Pianista.sk)

O finále koncertu sa postarala už zmienená skupina KYKLOPband. Ich vystúpenie sa oproti programovému plánu pretiahlo takmer do desiatej večer, nikto z divákov však nedal najavo, že by to ľutoval. Možno sa našiel niekto, kto túžil po pokoji, ale na zaplnenej a rozjasenej pešej zóne bol bez šancí. Repertoár súboru je možné charakterizovať slovom oldies. V ich podaní sme si vypočuli napr. Popocatepetl twist, Zrcadlo Karla Černocho, vystrihli si aj soul Jamesa Browna s veľmi verným spevom a inštrumentáciou, potom zas Zafúkané od Fleretu.

Koncertom sprevádzal a interpretov spovedal redaktor Rádia Lumen Ondrej Rosík.

Bielo-čierny koncert bol dobrou propagáciou umeleckých schopností nevidiacich a slabozrakých interpretov, aj keď toto nebol zámer organizátorov. „Hudba je len jedna,“ hovorí organizátor akcie Peter Zbranek, ktorý odmieta akciu prezentovať ako prehliadku NS hudobníkov. Okrem Viktórie a dvoch „Kyklopákov“, ostatní účinkujúci boli NS. Kontakty medzi nami sú predsa len intenzívnejšie, a to sa pri organizácii prejaví.

Koncert pripravilo OZ Pianistan s podporou Mesta Nitry a Nadácie Západoslovenskej energetiky. P. S.: KYKLOPband (www.Kyklop.net) je síce viacčlenný a k tomu zahraničný súbor, keby ste ho však chceli pozvať aj do vášho mesta, so šikovne zostaveným projektom sa to dá organizačne zvládnuť, len sa musíte pripraviť na to, že k vám príde aj minimálne 30 Hlohovčanov.

Josef Zbranek

xxx

Je u susedov tráva zelenšia?

Aj takúto otázku si niektorí z nás v duchu kládli cestou na Valašskú olympiádu, ktorá sa konala na ihrisku v Lhotke nad Bečvou, neďaleko slovensko-moravských hraníc. Naša skupinka tvorená členmi nitrianskej ZO totiž podobné podujatie, len v trochu menšej mierke, organizuje aj doma pod názvom Memoriál Zlatky Bielickej. Porovnávaníu sme sa teda nevyhli. Bola to však najmä zábava a príjemná rozlúčka s letom.

Na čele našej výpravy stál rodený Valach Josef Zbranek, čo nám hneď otvorilo pomyselné dvere a roztopilo ľady. Boj o valašskú superklobásu, valašskú slivovicu alebo valašský frgál sa mohol začať. Keďže som sa s miestnou špecialitou - valašským frgálom - dovtedy nestretol, ponáhľal som sa ho ochutnať. Ide o okrúhly koláč z tenkého kysnutého cesta s bohatou plnkou. Najviac mi chutila tá z pomletých sušených hrušiek a slivkového lekváru, ktorá vďaka badiánu a škoricí aj krásne voňala.

Na súťažiacich, ktorí boli prevažne zo vsetínskej pobočky SONS, čakalo desať zábavno-športových disciplín. Ak by niekto chcel nadhodnocovať slepecké čuchové schopnosti, na voňavom stanovišti by si túto predstavu poopravil. Pravda, môžeme to zvaliť na všadeprítomnú korunu, no podaktorí nerozlúskli ani jediný aromatický rébus a ich čuchové receptory minula ešte aj slivovica.

Nasledovalo kopanie na bránu podľa zvuku, pri ktorom mali tak, ako aj všade inde, na očiach klapky vidiaci i nevidiaci. Na bránku mierili aj strely hokejkou. Priama chôdza po ihrisku priniesla naozaj rôznorodé výkony. Niektorí sa od rovnej čiary odchýlili päť centimetrov, iní by sa dostali takmer do víru cestnej premávky. V rýchlej chôdzi na 25 m vo vekovej kategórii nad päťdesiat rokov mali Slováci šampióna. Stal sa ním Nitran Jozef Pogran. V kombinovanej disciplíne mali súťažiaci plniť rôzne úlohy: obísť stĺp, držať si priamy smer, spojiť dve topánky do jedného páru, otočiť ich špičkami ku dverám, rozpoznať mince a spočítať ich atď., atď.

S tandemovými bicyklami sa stretávame častejšie. V Lhotke nad Bečvou sa však jazdilo na duplexe, ktorý je skôr široký ako dlhý, a je stabilnejší. Hádzanie loptičiek na zvukový terč bolo o to zaujímavejšie, že každá loptička mala inú hmotnosť aj rozmer.

Aj menej športové či súťaživé typy sa na Valašskej olympiáde výborne zabavili. Neustále boli obliehaní napríklad vsetínski hasiči či stánok s hračkami, vhodnými aj pre nevidiacich. Bonusom boli stretnutia so zaujímavými ľuďmi, napríklad s Alenou Hejčovou z Metodického centra pre odstraňovanie bariér pri SONS. Tá nám hneď odporučila niekoľko prístupných pamiatok v Česku, ktoré by sme mohli navštíviť. A že sa do Česka budeme vracieť, je už teraz isté, veď to máme blízko nielen kilometrovo, ale najmä ľudsky.

Najbližšie nás čaká umelecké podujatie pre nevidiacich Tyflo art na prelome septembra a októbra, kde v rámci programu vystúpia aj členovia nitrianskej ZO. Či je tráva v Lhotke nad Bečvou zelenšia ako tá nitrianska, to naozaj neviem. Po odchode desiatok dupotajúcich nôh sa steblá určite chvíľu spamätávali a narovnávali. Uvidíme o rok, prídeme to skontrolovať.

Michal Herceg, externý spolupracovník

xxx

Vytvárajú zohrané dvojice, ktorým sa spolu lepšie kráča životom

Indikátor hladiny, hovoriace hodinky či váha s hlasovým výstupom – život ľudí s ťažkým zrakovým postihnutím pomáhajú skvalitniť kompenzačné pomôcky. Jednou z nich, a vskutku špecifickou, je vodiaci pes. Jeho výnimočnosť spočíva v tom, že je živou pomôckou.

Občianske združenie Psi na život nedokáže robiť zázraky, avšak hovorí o sebe, že rozumie psom. Vzniklo na sklonku roka 2020 s víziou vytvoriť organizáciu s atmosférou spolupatričnosti, tolerancie a priateľstva, v ktorej si psi a ľudia budú navzájom nielen rozumieť, ale budú aj vedieť spolu pracovať a žiť.

Opora v ÚNSS

Za združením Psi na život stoja mená, ktoré môžete poznať z ich predchádzajúceho pôsobenia v Únii nevidiacich a slabozrakých Slovenska: Katka Kubišová, Janka Krištofová, Ivana Merryman Boncori (dievčenským menom Balážová), Monika Laššánová a Ivana Potočnáková. Predovšetkým dlhoročná prax vychovávateľiek a tréneriek vodiacich psov, ktoré prešli vzdelávaním v prestížnych výcvikových školách v USA a Austrálii a kvalifikáciu si neustále zvyšujú, viedli zakladateľky k tomu, aby svoje skúsenosti zúročili na prospech ľudí so zrakovým postihnutím.

Organizácia Psi na život úzko spolupracuje s ÚNSS, na pôde ktorej vznikli v roku 1995 podmienky pre prvý výcvik vodiacich psov na Slovensku. V krajských strediskách ÚNSS pracujú pracovníci erudovaní v sociálnej oblasti a rozumejúci

potrebám nevidiacich a slabozrakých. Poznať potreby klientov, ktorí požiadali o vodiaceho psa, a vytvárať zohrané dvojice, ktorým sa spolu lepšie kráča životom – taká je misia združenia.

Psi na život začali naozaj zrezka – v priebehu necelých dvoch rokov združenie odovzdalo vodiacich psov už dvom klientkam, v súčasnosti náročným výcvikom prechádzajú ďalší dvaja psi a v programe výchovy je zaradených päť šteniatok. Organizácia sa uchádza o členstvo v prestížnej medzinárodnej organizácii International Guide Dog Federation (IGDF), ktorá zastrešuje subjekty zaoberajúce sa výcvikom vodiacich psov na celom svete.

Rozumieť klientovi

Vychovať a vycvičiť psa tak, aby z hravého šteniatka vyrástol sebavedomý, vyrovnaný a dobre spolupracujúci pes, nie je jednoduché. Najdôležitejší je základ: zdravé, fyzicky zdatné a mentálne dobre vybavené šteniatka s vrodennými vlastnosťami, ktoré ich predurčujú na pomoc ľuďom. A potom každodenná tvrdá práca. Nemenej dôležité je porozumieť klientovi – človeku s ťažkým zrakovým postihnutím. Rastú naši psi – chceme rásť aj my. Vzdelávací projekt s takýmto názvom pripravilo združenie na tento rok práve s cieľom priblížiť sa komunite nevidiacich a slabozrakých ľudí.

Projektové aktivity sa rozbehli už v apríli, keď členky združenia absolvovali odborný seminár o zrakových poruchách vedený lektorkou Dagmar Filadelfiovou z ÚNSS. Ďalšou aktivitou bol júlový workshop zameraný na DOGSIM – pomôcku, ktorá robí z odovzdávania psa klientovi efektívny a príjemný týždeň. Na prácu s týmto mechanickým simulátorom pohybu psa sa cvičiteľky pripravovali veľmi intenzívne. Nasledovala augustová prezentácia o vodiacom psovi ako kompenzačnej pomôcke – cieľom bolo predstaviť odborným zamestnancom ÚNSS fázy prípravy psa so špeciálnym výcvikom a informovať o podpore klientov so zrakovým postihnutím po odovzdaní vodiaceho psa počas celého jeho pracovného života. Septembrová aktivita projektu bola zameraná na posilnenie zručností dobrovoľných vychovávateľov budúcich vodiacich psov. Vzdelávací projekt podporil Nadačný fond Accenture spravovaný Nadáciou Pontis.

A prečo vlastne názov Psi na život? Mať po boku živú bytosť, ktorá je 24 hodín pripravená byť oporou, môže človeku skutočne zmeniť život. Zmeniť k lepšiemu. Pes je zároveň priateľom a pomocníkom. OZ Psi na život si dáva ambiciózny cieľ po odovzdaní psa zostať v aktívnom kontakte s klientom a dvojici poskytovať podporu počas celého pracovného života psa. Ak premýšľate o vodiacom psovi, obráťte sa s dôverou na združenie Psi na život: info@psinazivot.sk alebo telefonicky: Janka Krištofová 0948 888 522.

Ivana Potočnáková

xxx

Napísali ste nám

Radosť, pohoda a novinky - také bolo naše ďalšie stretnutie

Vo štvrtok 7. júla predpoludním sme sa začali zbierať na letnej terase v reštaurácii Possessio v Čadci, kde nás už čakala vždy usmiata predsedníčka ZO pani Lýdia Oravcová. Čakala, pripravená osviežiť nám pamäť, pokiaľ ide o základné orientačné a sebaobslužné činnosti. Všetci už o nich síce viackrát počuli, ale sami

viete, ako to niekedy dopadne, keď príde na lámanie chleba – pamäť človeku vystrúha kanadský žartík a potom je každá rada drahá.

Súčasťou spoločensko-osvetového podujatia bolo aj menšie legislatívne okienko, ktoré do múrov reštaurácie vytesal tajomník ZO Peter Halada. Vitráž stvoril z noviniek ako protiinflačná pomoc, zvýšenie životného minima či zmeny v príspevkoch na kompenzáciu zdravotného postihnutia, ktoré vstúpili do platnosti 1. júla. Okrem paragrafov a nariadení sa však preberali aj „úniačiny“. Neúprosne sa totiž blíži zjazd ÚNSS, načim nám zamyslieť sa nad tým, kam a ako by mala naša organizácia ďalej smerovať.

Naši najmenší členovia šantili na detskom ihrisku POSSESSIA, ale ani my dospeli sme neostali len pri vážnostiach. Našu zábavu rozprúdila Heligonica. Áno, presne tak! Naše pozvanie veľmi ochotne prijala medzi nami obľúbená hviezda TV Šláger Dana Bartošová so svojou hudobnou skupinou, takže sme sa na krátky čas ocitli na pravej heligonkárskej šou. Debaty pri chutnom obede už len umocnili dobrý pocit z prežitého predpoludnia. Posilnení na tele sme doladili aj plány na najbližšie dni a týždne, takže čoskoro vám prinesieme ďalšiu správu zo života ZO Čadca. Srdečne ďakujeme mestu Turzovke, ktoré naše vydarené podujatie finančne podporilo.

Peter Halada

xxx

Rekreácia na Zemplínskej Šírave

Členovia ÚNSS v Humennom, ZO č. 12, sa 8. - 12. 8. 2022 zúčastnili na rekreácii na Zemplínskej Šírave, kde sme mali skutočne veľmi bohatý a pestrý program. Začali sme asi 18-kilometrovou turistikou zo Zemplínskej Šíravy cez Vinianske jazero až na Viniansky hrad a späť. Hrad je síce momentálne v rekonštrukcii, ale niektoré jeho zaujímavé časti boli aj napriek tomu prístupné.

Turistika síce bola trochu náročná, to nám však vôbec neprekážalo, pretože na ďalší deň sme si šli oddýchnuť do Thermalparku Šírava. Tam sme nabrali dostatok síl a energie, aby sme sa previezli na vyhlídkovej lodi po Zemplínskej Šírave. A keďže sme mali šťastie aj na trocha silnejší vietor, naša plavba bola obohatená aj o príjemné pohojdávanie sa lode na vlnách slovenského mora.

Na záver našej rekreácie sme ešte stihli navštíviť aj vinicu pána Čuchrana, ktorý pre nás pripravil chutné pohostenie a poskytol nám aj množstvo zaujímavých informácií o výrobe vína. Okrem tradičných druhov vín sme mali možnosť ochutnať aj menej známe, ako Aurelius, ale aj špeciál jeho vinárstva, víno Elisabeth.

Počas celého pobytu nám prialo aj počasie. Večery sme trávili pri akordeónovej hudbe, o ktorú sa postaral náš člen Peter Sopko.

Touto cestou ďakujeme predsedovi ZO č. 12 v Humennom pánovi Muravskému, ktorý okrem toho, že navaril skutočne vynikajúci guláš, mal najväčšiu zásluhu na realizácii nášho pobytu. Poďakovanie patrí aj ďalším našim členom, príbuzným členom, ako aj pracovníčke KS ÚNSS Prešov, že sa podieľali na zabezpečení všetkého, čo bolo potrebné.

Ľuboš Rakár

xxx

Na pobyte v Trenčianskych Tepliciach

Tohto roku som dostala pozvanie na týždenný pobyt do Trenčianskych Teplíc. Keďže som ešte v tomto kúpeľnom mestečku nebola a počas dvoch „covidových“ rokov bolo cestovanie obmedzené, rýchlo som na túto ponuku prikývla. A tak sme sa stretli so skupinkou zrakovo postihnutých v Trenčianskych Tepliciach. Skoro všetci sme sa poznali z ÚNSS, takže stretnutie bolo o to srdečnejšie.

Týždeň sme boli ubytovaní v peknom menšom penzióne a veru, pozažívali tam toho viac než dost. Pri spoločných raňajkách sme si počas týždňa porozprávali, kde, kto a čo navštívil, čo zaujímavé zažil. Odporúčali sme si navzájom procedúry, podali si informácie o bazénoch, kde ako varia, kde majú dobrú kávu či zákusok.

Nasledovali individuálne výlety do blízkej prírody a okolia. Program sme si robili každý podľa svojej chuti. Ja a moja mamina sme sa vybrali na pútnické miesto Skalka pri Trenčíne. História pútnického miesta siaha do 11. storočia a spája sa so životom sv. pustovníkov Andreja-Svorada a Beňadika, ktorí na tomto svätom mieste istý čas žili. Skalka sa vďaka ich pôsobeniu stala postupne pútnickým miestom, a dnes možno povedať, že je najstarším pútnickým miestom vtedajšieho Uhorska a významným duchovným centrom Slovenska po celé storočia.

V iný deň sme navštívili jedno z najstarších slovenských miest Trenčín. V poslednom čase získalo prívlastok „mesto mladých“. Po prechádzke pod slávnym Trenčianskym hradom si myslím, že tento prívlastok nesie oprávnene. Stretávala som samé mladé tváre, rodiny s deťmi. Posedenie na pešej zóne sme zakončili vynikajúcou domácou limonádou.

A musím spomenúť ešte jeden výlet - do Starého Hrozenkova, blízko Trenčianskych Teplíc, čo je hneď za českými hranicami - na moravských kopaničiach. Tam sme si prezreli autentické kopaničiarske chalupy. Zvlášť nás zaujímala chalupa poslednej žitkovskej bohyne. Bohyňami nazývali ženy, ktoré žili vysoko v Bielych Karpatoch na kopaničiach. Vedeli liečiť, pomáhať, nájsť ukradnuté veci a tiež pomáhali na poli lásky. Bohyne už nie sú, zostali len spomienky a táto autentická chalupa v čarokrásnej prírode.

Medzi výletmi sme spoznali aj samotné mestečko Trenčianske Teplice. Patrí k najstarším kúpeľným mestám na Slovensku. Lemujú ho krásne stavby: kostol, liečebné domy a najmä pôvodné staré vily. Niektoré sú zreštaurované, iné čakajú na svojho investora. Slávne kúpalisko Zelená žaba však otvorené pre verejnosť bolo len počas víkendu. Tak sme si jeho obnovenú krásu vychutnať nemohli. Každý deň sme stihli prechádzku v Kúpeľnom parku, kde je zastúpená flóra z celého sveta. Nenechali sme si ujsť ani Most slávy s tabuľkami známych svetových, ale aj slovenských a českých hercov. Je to pamiatka na legendárny filmový festival Artfilm, ktorý vznikol v roku 1993. Ostali po ňom legendárne mená ako Franco Nero, Jean-Paul Belmondo, Sophia Lorenová a ďalší.

Pobyt v peknom prostredí uplynul veľmi rýchlo. Pri odchode mi bolo ľúto za atmosférou tohto pôvabného miesta. Dovidenia azda o rok, Trenčianske Teplice?

Lesana Kráľovičová

xxx

Aktivity ZO ÚNSS v Prešove potešili

Múzeum Červený kláštor

je súčasťou Národnej kultúrnej pamiatky, ktorý sme navštívili začiatkom júna 2022. Na celodennom výlete sa zúčastnilo 34 našich členov. Pani sprievodkyňa nám sprístupnila bohaté informácie a históriu o živote dvoch najprísnejších mníšskych rádov rímskokatolíckej cirkvi - kartuziánskeho a kamaldulského. Zaujímavosťou je, že Kamalduli sa venovali prepisovaniu kníh a do prvej písomnej podoby slovenčiny bolo preložené Písmo sväté (Kamaldulská Biblia). Kláštor preslávil najmä fráter Cyprián a jeho Herbár.

Po návšteve múzea si mnohí z nás zakúpili spomienkové darčeky. V stredovekej Krčme pod lipami z 18. storočia, ktorá sa nachádza na nádvorí, sme zahnali smäd i hlad pestrým výberom nápojov a jedál.

Hudba v srdci

Pod týmto názvom sa milovníci vážnej hudby z našej ZO ÚNSS zúčastnili v Ortodoxnej synagóge v Prešove na VII. ročníku koncertu, ktorý organizuje komorný spevácky zbor CHORUS VIA MUSICA so svojimi hosťami. Významná osobnosť Prešova - muzikant a hudobný skladateľ Bernard Herstek bol tohtoročným hosťom, ktorý uviedol do života najnovšie CD zboru, a spevácky mužský zbor z Chorvátska. Repertoár tvorili sakrálne skladby - spirituály a úpravy populárnych a ľudových piesní. Dvojhodinový koncert, na ktorom sme si aj my zaspievali, mal u divákov úspech a bol odmenený veľkým potleskom.

Katarína Koščová

Jej nezameniteľný charizmatiký hlas zaznel na koncerte v PKO Čierny orol koncom júna, kde nechýbali ani naši členovia. Po dvojročnej pandemickej prestávke speváčka vystúpila pred domácim publikom a zožala veľký úspech nielen nádherným spevom, ale aj zmenenou, štíhlou, omladnutou vizážou. Tvorba Katky Koščovej inklinuje k šansónu, džezu a folklóru. Texty piesní si prevažne píše sama v slovenčine. Na pódiu ju sprevádzal klavirista Daniel Špiner, ktorý svojimi vtipmi a historkami zabával publikum a koncert obohatilo aj sláčikové kvarteto.

Zbabraná hra

bola v poradí štvrtou aktivitou našich členov začiatkom júla. Táto bláznivá komédia, v ktorej nešlo nič podľa plánu, sa uskutočnila v historickej budove DJZ v Prešove. Herci v predstavení podali úžasný výkon a niektoré akrobatické scény, sústredenosť a fyzická pohotovosť na javisku si vyžadovali odvahu a zaslúžili náš obdiv.

Kaštieľ vo Finticiach

Veríme, že nie posledná tohtoročná aktivita sa konala v polovici júla. Do Fintíc sme prišli MHD. Pred bránou kaštieľa nás čakal riaditeľ Mgr. Daniel TRUSA, ktorý nám robil aj sprievodcu. Veľmi ochotne a fundovane odpovedal na zvedavé otázky našich členov. Dozvedeli sme sa, že história šľachtického sídla siaha do 13. storočia. Kaštieľ prešiel v priebehu storočí postupným vývojom. Jeho niekdajší šľachtickí majitelia boli hudobní nadšenci a propagovali hudobné umenie. Vybudovali tu fintickú zbierku hudobní, ktorá je uložená v Matici slovenskej. V kaštieli pôsobili viacerí významní učitelia hudby z Viedne a navštívil ho aj Ludwig van Beethoven. Od roku 2014 sa v historickej budove bývalej sýpky nachádza Galéria a Múzeum ľudového umenia.

Helena Bilasová

xxx

Delfíni v Tatrách za históriou

Členovia ŠK NSŠ Delfín Košice a ich priatelia sa rozhodli, že posledné augustové dni strávia vo Veľkej Lomnici, a to od 26. do 28. 8. 2022. Spolu nás bolo 34. Z Košíc sme odchádzali vlakom do Popradu a odtiaľ do Veľkej Lomnice. Ubytovaní sme boli v hoteli, ktorý svojou atmosférou pripomína rodinné prostredie. Odtiaľ je výborný východiskový bod na výlety do Tatranskej Lomnice, Kežmarku, Starého Smokovca a ďalších miest.

My sme piatok, ešte pred ubytovaním vo Veľkej Lomnici, využili na návštevu Kežmarského hradu, ktorý je jediným úplne zachovaným hradom na Spiši. Prvá písomná zmienka o hrade je z roku 1463 a jeho prvými hradnými pánmi boli bratia Imrich a Štefan Zápoľskí. V roku 1528 ich vystriedala rodina Lasky, v roku 1571 hrad získal Ján Rueber a v rokoch 1579 - 1684 ho vlastnili štyri generácie rodu Thököly. Posledným majiteľom hradu bol Ferdinand Rueber a v roku 1702 ho odkúpilo mesto Kežmarok. Zaujímavosťou hradu je, že sa nenachádza na kopci, ale priamo v meste. Ochranou hradu bola vodná priekopa. Návštevníci si tu môžu pozrieť stálu expozíciu venovanú cechom a remeslám, expozíciu zbraní, streleckého spolku, expozíciu lekára Dr. Alexandra, ktorý si ako prvý zaobstaral röntgenový prístroj.

Na záver prehliadky nazrime do kaplnky, ktorá prezentuje to najkvalitnejšie, čo sa u nás z ranobarokového umenia zachovalo. Hrad sa tiež preslávil príbehom hradnej pani Beáty Laskej, ktorá sa v roku 1565 vybrala do doliny Kežmarskej Bielej vody vo Vysokých Tatrách a položila základy tatranskej turistiky. Za tento výlet bola zavretá vo veži viac ako 6 rokov a oslobodil ju až nový majiteľ hradu.

Z Kežmarku sme potom šli do Veľkej Lomnice. Pred večerou sme si zahráli šípky a prví traja muži aj prvé tri ženy boli odmenení malými darčekom. Po večeri sme mali ešte prednášku o najnovších pomôckach pre zrakovo postihnutých v podaní pracovníčky ÚNSS Košice, Mgr. Pajkošovej, našej členky.

V sobotu sme sa vybrali do Tatranskej Lomnice, kde sme navštívili SKI Múzeum, v ktorom si návštevník môže pozrieť vznik a vývoj zimných športov až do roku 1945. Návštevníci sa z 19 náučných tabúl dozvedia informácie o začiatkoch lyžovania, korčuľovania, curlingu, horolezectva, sánkovania či bobovania. Najzaujímavejšie sú lyže dlhé 3,07 metra, pochádzajúce ešte z roku 1885. Zaujímavá je i dielňa na výrobu lyží, lyžiarskych palíc a topánok.

Odtiaľ sme sa presunuli do botanickej záhrady, ktorá je otvorená iba 4 mesiace v roku. Nachádza sa na ploche 3 hektárov a návštevníci si tu môžu pozrieť 300 druhov tatranských rastlín s najrôznejším stupňom ochrany. Prehliadková plocha je rozdelená na tri časti a to: žulová skalka, vápencová skalka a rašelinisko s palisádovým chodníkom.

Z Tatranskej Lomnice sme sa vrátili späť do Veľkej Lomnice. Keďže vo Veľkej Lomnici sa oslavovali dni obce, bol tu bohatý program s vystúpením Pavla Hammela, tak sme si to nenechali ujsť. Nálada bola výborná, len škoda, že začalo pršať.

V nedeľu sme opustili Veľkú Lomnicu a autobusom sa vybrali do Važeckej jaskyne, ktorá sa nachádza vo výške 784 metrov n. m. Jaskyňu objavil študent Ondrej Húska v roku 1922. Sprístupnená verejnosti bola v roku 1954. Celková dĺžka jaskyne je 530 m, z čoho je sprístupnených 230 m, tu odporúčam, aby každý nevidiaci mal aj sprievodcu. V roku 1968 bola vyhlásená za chránenú. Podzemné priestory zahŕňajú chodby, dómy a siene. Skrášľuje ju pestrofarebná, sklovitomodrá, modro-biela alebo voskovožltá sintrová výplň. Zo stropu visia tenké brčká, stalaktity, stalagmity a stalagnáty. Medzi najpozoruhodnejšie patrí 2 m vysoký a 80 cm široký kvapľový stĺp. Je tu aj koráľové jazierko. Taktiež sa tu zachovali kosti medveďa jaskynného a jeden obrovský je aj pri vstupe do jaskyne.

Po prehliadke sme sa zastavili v Štrbe, kde je krásna Koliba. Tu sme si posedeli, občerstvili sa a vrátili späť do Košíc, bohatší o nové vedomosti.

Stanislav Dzureň

xxx

Gulášové posedenie

Po 30-tich rokoch sa 20. augusta 2022 v priestoroch areálu SIM v Martine – časť Priekopa konala dlhoočakávaná gulášová akcia pre nevidiacich a slabozrakých členov i nečlenov zo ZO č. 23 Martin-Priekopa. Pozvaní boli aj hostia a spolupracovníci. Podujatie sa podarilo zorganizovať aj napriek nepriazni počasia a predovšetkým vďaka podpore Mestského úradu Martin, vďaka iniciatíve Martina Hudeca zo sociálno-zdravotnej komisie, ktorý je priateľom a aktívnym podporovateľom našej organizácie.

Našou snahou je aj touto formou podporovať sa a pomáhať si navzájom, stmelovať vzťahy, spájať ľudí s podobným zdravotným znevýhodnením a problémami a aspoň na krátky čas pookriať pri dobrom guláši či pivku. Samozrejmosťou je dobrá muzika, o ktorú sa opäť postarali „starí-známi“ heligonkári - členovia ZO – pán Strakoš a pán Chládek, ktorý mu pomáhal s repertoárom, keďže to bola vlastne jeho vydarená premiéra. Daždivé počasie vystriedali slnečné lúče a na tvárach ľudí sa objavil i úsmev a radosť v oku. Veríme, že sa gulášpárty vydarila a zopakujeme si ju aj budúci rok. Všetkým patrí naše veľké ĎAKUJEME.

Adriana Bražinová

xxx

Nevidiaci v zahraničí

Anna Burdová: Dodnes ma priťahuje fenomén ľudskej duše

„Zdá sa mi neuveriteľné, ako čas letí, fakt je, že školskú dochádzku (ak počítam univerzitné roky) mám 12 rokov za sebou. Do základnej školy som nastúpila v roku 1993. Na prvú triedu som bola dosť „veľká“ – chýbali mi necelé dva mesiace do ôsmich narodenín,“ začínam rozhovor s 36-ročnou Annou Burdovou, ktorú som oslovila preto, že je mimoriadne aktívnou zrakovo postihnutou ženou, ktorú v živote okrem pomoci iným obohacuje písanie kníh. Narodila sa v Roudnici nad Labem, keď mala 31, presťahovala sa do Mělníka. Vyštudovala Fakultu sociálnych vied na Karlovej univerzite v Prahe. Vydala viacero kníh pre deti, ale tvrdí, že sú určené aj dospelým. „Školskú dochádzku som mala posunutú, pretože som medzi piatym a šiestym rokom prekonávala náročnú liečbu. Vyzeralo to, že budem musieť mať rok odklad, ale pretože špeciálna škola pre deti so zvyškami zraku, na ktorú som mala ísť, mala pred prvou triedou tzv. prípravný ročník, v ktorom sa deti učili základy Braillovho písma, škola rodičom ponúkla, že si prvý rok môžem urobiť dištančne. Mamka sa vtedy so mnou doma učila podľa požičaných učebníc, párkrát sme sa boli pozrieť za mojou budúcou triednou učiteľkou na preskúšanie, a tak som rovno nastúpila do prvej triedy,“ vysvetľuje. Školská dochádzka sa jej o päť rokov neskôr pod vplyvom ďalších zdravotných problémov o rok posunula, pretože si zopakovala

piatu triedu, takže na gymnázium pre zrakovo postihnutých nastupovala takmer v 18 rokoch. Nakoniec to však neprekážalo a v roku 2007 zmaturovala.

Zrakové postihnutie máte od narodenia?

„Som prakticky nevidiaca, mám len osem percent zvyšku zraku na ľavom oku. O zrak som prišla v piatich rokoch pre nádorové ochorenie. Dovtedy som vyrastala ako zdravé dieťa a prežívala rôzne dobrodružstvá s kamarátmi.“

A ako si spomínate na školské obdobie vášho života? Zažívali ste v škole viac príjemného, či naopak?

„Prvé roky školskej dochádzky neboli úplne príjemné. Dnes už sa na to síce pozerám inak, ale vtedy som školu naozaj nemala rada. Prekážalo mi hlavne to, že som odtrhnutá od rodiny, domova, svojich priateľov. Musela som byť od nedele do piatka v internáte, kde som nemala veľa priateľov a nezapadala som do kolektívu. Ani v triede. Prvý rok som preplakala, takže spolužiaci na mňa pozerali ako na to uplakané malé dievča, s ktorým nechceli mať nič spoločné. O pár rokov neskôr som už pár kamarátov mala, ale rozhodne som nebola nejaká školská hviezda. To sa obrátilo až s nástupom na druhý stupeň, keď som zároveň prechádzala na inú školu, pretože tá súčasná zanikla. Na základnej škole Jaroslava Ježka, kam som prestúpila, ma odrazu všetci brali úplne inak a mnoho spolužiakov sa so mnou chcelo kamarátiť, takže som nemusela bojovať o ich priazeň.“

Aké bolo štúdium na vysokej škole, s akými problémami ste sa tam stretávali ako zrakovo postihnutá? Mal vám kto pomôcť s vašimi špeciálnymi potrebami?

„Pretože som chodila na základnú a strednú školu pre zrakovo postihnutých, bol to pre mňa na vysokej zrazu trochu kultúrny šok. Spomínam si, ako som v prvé dni bola neistá, naviac, všade bolo veľa ľudí – len v ročníku nás bolo viac ako 80 a ja som bola zvyknutá na kolektívy do desať, dvanásť ľudí. Rýchlo som sa však aklimatizovala a musím povedať, že som mala v ročníku báječných kolegov, ktorí mi pomáhali – nosili mi trebárs knihy a skriptá z knižníc. Boli sme dobrý kolektív, pretože sme si rozdeľovali povinnú literatúru a vypracovávali z nej poznámky, ktoré sme potom zdieľali. Veľmi mi táto spolupráca uľahčila život. Karlova univerzita má dobrý prístup k študentom so špeciálnymi potrebami (čo má asi väčšina českých vysokých škôl, čo som sa dozvedela od známych, ktorí študovali na iných univerzitách), ale človek sa aj tak občas musí osmeliť o niečo požiadať, opýtať sa... Čo bol môj problém – ja som to vtedy nevedela, nechcela som byť na príťaž, a tak som možno nevyužívala všetky výhody, ktoré by som mohla mať. Pedagógovia mi však vychádzali v ústrety v tom, aby som mala viac času na vypracovanie skúškových testov, nechali ma robiť si audiozáznamy z prednášok a pod.“

Dnes píšete knihy, ste blogerka, venujete sa literatúre, ktorú nazývate svojou milovanou oblasťou. Ako ste sa dostali k písaniu?

„K písaniu ma to ťahalo už od malička. Milovala som knižky a predstavovala si, že ich raz budem tiež písať. Keď som sa naučila písať, objavila som kúzlo vytvárania príbehov a hry s jazykom. Keď som zistila, že ostatným sa to, čo tvorím, páči, veľmi ma to motivovalo. Napriek tomu som ešte na gymnáziu uvažovala skôr o štúdiu psychológie – fenomén ľudskej duše ma veľmi priťahoval (a dodnes priťahuje) a zaujímala ma hlavne vývinová psychológia, takže som sa videla ako detská psychologička. Našťastie, som si to rozmyslela, keď som zistila, že je medzi spolužiakmi viac ľudí, ktorí smerujú k štúdiu psychológie, a ja som nechcela študovať to, čo väčšina. Mala som potrebu realizovať sa niekde inde. Neskôr mi napadlo, že by som mohla študovať niečo, čo súvisí s písaním. Vôbec som nemala predstavu, či taký študijný odbor existuje. Objavila som žurnalistiku. Síce som spočiatku mala

zábrany ju študovať, pretože práca novinára mi bola úplne cudzia, nakoniec som si však povedala, že iná cesta asi nebude.“

Predstavte nám, prosím, svoje knižky, ktoré ste napísali. Je ich niekoľko... ako vznikali?

„Na zozname mojich dosiaľ vydaných kníh sú predovšetkým knižky pre deti. Síce som si kedysi myslela, že tvorba niečoho natoľko náročného, ako je detská literatúra, je úplne nad rámec mojich schopností, ale osud chcel, že som sa vydala týmto smerom. Začalo sa to písaním krátkych príbehov na zákazku pre vydavateľstvo tzv. osobných (personalizovaných) knižiek. Medzitým som úplne spontánne vytvorila niekoľko rozprávkových príbehov, len tak sama pre seba, z akéhosi pretlaku inšpirácie, a pretože som v tom čase už pracovala ako redaktorka v literárnej agentúre, skúsila som svoje dielka ponúknuť na prezentáciu pri rokovaní s vydavateľom. Keď sa ani po štyroch rokoch na prvý rukopis neozval žiadny záujemca, chcela som to vzdať. V rovnakom čase sa však ozvala redaktorka z vydavateľstva Fragment. A tak som približne do trištvrté roka mala na trhu svoju prvú knižku. A potom to už šlo samospádom a vznikali ďalšie a ďalšie, a ja som sa v literatúre pre deti našla. Dnes sa ma, naopak, mnoho ľudí pýta, kedy napíšem niečo pre dospelých. Na to im vravím, že moje knižky nie sú len pre deti, páčia sa aj dospelým. A jednu z posledných (Klárka a vodiaci pes Daisy) som vyslovene písala tak, aby bola pre čitateľov od 8 do 108 rokov (azda nikoho touto vekovou hranicou nediskriminujem).“

Ako k vám zvykne prichádzať inšpirácia?

„To je veľmi ťažká otázka! Obávam sa, že odpoveď by vyznela príliš metafyzicky, a tak to zjednoduším a poviem, že inšpiratívne je pre mňa úplne všetko – od náhodne vypočutých rozhovorov, čriepkov príbehov, cez nálady a pocity, až po vnútorný pretlak niečo ponúkať ostatným. Priznám sa, že bývali časy, keď som o každú inšpiratívnu myšlienku doslova bojovala – v čase, keď mi začali vychádzať knižky, som horko-ťažko vymýšľala námety na svoje ďalšie diela. Dnes mám nápadov, že si ich už ani nezapisujem, pretože viem, že by som nebola schopná všetko realizovať – predsa len, nemôžem iba písať, musím robiť aj prácu, ktorá ma uživí.“

Poznáte odpoveď, prečo sa venujete práve detskej literatúre? A aké ohlasy na ňu máte?

„Objavila som hravosť, mnohvrstevnatosť a neohraničenosť detskej literatúry. To ma na nej baví – každý príbeh je cesta do neznáma, pritom cesta krásnom, za dobrým koncom. To všetko výrazne vymedzený svet dospelých neumožňuje. Ohlasy mám veľmi dobré - od detí aj dospelých. Dospelí mi píšú, že si niektorú z mojich kníh kúpili pre seba len tak, pre radosť alebo ju trebárs od niekoho dostali (také ohlasy mám hlavne na rozprávkovú knižku Kto v prírode čaruje). Ľudia prosto majú radi rozprávky a je vidieť, že môžu pôsobiť aj terapeuticky. No a po vydaní knižky Klárka a vodiaci pes Daisy mi dokonca začali chodiť listy a e-maily od detí. Je to knižka pre väčšie deti, takže tie už, na rozdiel od tých menších, dávajú spätnú väzbu samy. Veľmi ma potešilo, keď mi posielali obrázky a pýtali sa, či napíšem napríklad niečo o koňoch.“

Pracujete aj pre Návštevy POTMĚ. Čo konkrétne tam robíte a ako ste sa k tejto práci dostali?

„V čase, keď služba Návštevy POTMĚ vznikala, som riešila isté osobné problémy, ktoré vyplynuli okrem iného aj z toho, že som dlhé roky predtým pracovala na voľnej nohe z domova a bola veľmi izolovaná od ľudí. Potrebovala som zmenu, chcela som sa dostať viac medzi ľudí. Keď som sa dozvedela o projekte, v rámci

ktorého nevidiaci a slabozrakí navštevujú seniorov a venujú im svoj čas, aby im spestrili všedné dni a zahnali samotu, napadlo mi, že je to úžasná príležitosť a krásna práca. Keď som potom do projektu nastúpila, najprv prišla akási dezilúzia – to keď som si uvedomila, že môže ísť o prácu psychicky a emočne náročnú. Vzala som to však ako príležitosť na sebarozvoj. Dnes som za to vďačná, pretože som si vďaka tomuto zamestnaniu vyriešila pár svojich psychických blokov a získala viac sebadôvery. Skutočnosť, že som spoznala a spoznávam mnoho skvelých ľudí a pracujem v tíme skvelých kolegov, všetky uvedené klady dvojnásobne podčiarkuje.“

Máte krásnu vodiacu fenku. Je vám veľmi blízka. Ako ste dospeli k rozhodnutiu vlastniť vodiaceho psíka? Prezradte niečo o vašej Dixie.

„Ku psom (a k zvieratám všeobecne) som mala od detstva veľmi blízko, a tak, keď som sa prvý rok na VŠ stretla s kamarátkou z „gympla“, ktorá už v tom čase mala svojho prvého vodiaceho psa, začala som uvažovať, že by som si takého pomocníka tiež zadovážila. Lenže vtedy sme doma mali psíka, ktorý bol veľmi svojrázny a ďalšieho štvornohého člena rodiny by nezniesol, preto som tú myšlienku vtedy zavrhla. A asi to tak bolo lepšie, pretože keď som doštudovala a začala pracovať na voľnej nohe, bola som stále doma pri počítači – to by asi vodiaceho psíka veľmi nebavilo. Až pred niekoľkými rokmi som sa rozhodla pre radikálnu zmenu vo svojom živote, pretože práca z domu a večná izolácia si začala vyberať daň na mojej psychike. Presťahovala som sa bližšie k Prahe a začala si hľadať pracovné príležitosti, ktoré by mi umožnili byť viac medzi ľuďmi – tak som objavila aj vtedy začínajúce Návštevy POTMĚ. Začala som žiť viac aktívne a odrazu som zistila, že vodiaceho psa už naozaj potrebujem. Pretože som už niekoľko rokov bola v kontakte s jednou výcvikovou organizáciou a sledovala jej činnosť, v podstate len stačilo zájsť za cvičiteľkou a povedať jej, aby so mnou v dohľadnom čase počítala, a už mi medzi šteniatkami v predvýchove vytypovala budúceho spoločníka. S Dixinkou sme sa prvýkrát stretli v júni 2019, keď mala rok a bola pripravená nastúpiť do výcviku. Hneď na prvý pohľad ma okúzliła. Je to Goldendoodle – kríženec zlatého retrívera a kráľovského pudla a má po oboch rodičoch to najlepšie. Je to zodpovedná a oddaná psia slečna a tiež hravá a maznavá kamoška. Prosto pes mojich snov, na ktorého sa oplatilo tie roky čakať.“

Ako zvládáte to, čo robíte, so zrakovým postihnutím, ako sa vaša diagnóza vyvíja v súčasnosti?

„Našťastie, je stav môjho zraku stabilný. Občas mám síce pocit, že niektoré veci nezvládam s takou istotou ako predtým, (trebárs orientáciu v menej známom priestore), ale to je asi tým, že som sa naučila spoliehať na vodiaceho psa a bielu palicu (tú som, mimochodom, do 32 rokov vôbec nechcela nosiť), takže keď niekam idem sama, mám problém odhadnúť niektoré priestorové prvky – napr. schody, obrubníky a pod. Prosto, málo verím tomu zvyšku zraku, ktorý som inak zvyknutá ešte často používať. Práca, ktorú robím, sa dá dobre zvládnuť aj so zrakovým postihnutím. Moderné technológie, ako sú počítače a telefóny s hlasovým výstupom a zväčšovaním, mi umožňujú pracovať s textom ako komukoľvek inému, takže na tvorivú prácu mám primerané podmienky.“

Venujete sa starým ľuďom, ktorí sú mnohokrát osamelí. Potrebujú povzbudenie, milé slovo. Ako na vás pôsobia stretnutia s nimi, čomu vás to učí a o čom núti premýšľať?

„Stretnutia so seniormi učia úcte, prijatiu a zodpovednosti. Keď sa stretávate s ľuďmi, ktorí celý život odovzdávali kus seba (rodine, práci...) a pritom si pre seba neprajú nič viac než trochu pozornosti, načúvania a príjemne stráveného času, máte pocit, akoby ste sa ocitli v inom svete. Títo ľudia prijímajú každého návštevníka s

vďačnosťou, čo napr. pre mňa bolo v čase, keď som si veľmi neverila, dôležité – odrazu tu bolo toľko ľudí, ktorí ma prijímali a brali ako seberovnú, a nemusela som pred nimi hrať rolu niekoho, kým nie som, ale kým by som v ich očiach chcela byť.“

Kto to milé slovo a pomoc, ak ju potrebujete, poskytuje vám v najťažších chvíľach, ktoré iste sú prítomné v živote každého z nás?

„Mám okolo seba ľudí, ktorí ma dokážu potešiť milým slovom a prejaviť mi pochopenie. Sú to priatelia, kolegovia, rodina. Som však vďačná aj za to, že som už vo svojom živote dospela k poznaniu, že zdroj vnútornej sily a rovnováhy má každý v sebe a nemusí ju za každú cenu hľadať vonku.“

Čo z najbližších plánov preferujete, z čoho sa tešíte a prezradíte niečo aj o svojich záľubách a súkromí, ktoré si asi aj strážite?

„Nikdy som si nič neplánovala a neplánujem. Zatiaľ čo niekedy som to nerobila zo strachu, ako by som sa vyrovnávala s tým, keby mi plány nevyšli, dnes som v situácii, keď všetko nechávam plynúť – dnes je moderný pojem „flow“. Nedávno som si počas rozhovoru s jedným kolegom a kamarátom uvedomila, že to, o čo som sa pred časom snažila akosi mechanicky – žiť prítomným okamihom –, už ide nejako samo, pretože už nemám potrebu riešiť minulosť a v budúcnosti nehľadám niečo lepšie, než čo mám teraz.“

Čo sa týka mojich záľub, v podstate nimi žijem a pracujem s nimi, takže ich môže vidieť každý, kto sleduje moju prácu.“

Keďže píšete, zaujíma ma, ktorí autori inšpirovali ako dieťa vás. Máte obľúbených autorov aj na Slovensku?

„Nerada by som, aby to teraz vyznelo nadnesene, ale inšpiráciu vnímam ako osobnú vec a vlastne aj duchovnú záležitosť, takže ju nespájam s dielami iných autorov. Nikdy som si ani nebrala iných autorov za vzory, nesnažila som sa nikoho napodobňovať alebo sa priblížiť niečiemu štýlu. Samozrejme, boli a sú autori, ktorých štýl sa mi veľmi páčil a cítila som, že je blízky tomu, ako svet vnímam ja a ako ho zachytávam. Za svoj čitateľsky aktívny život som už toho prečítala veľa, rôzne žánre, z českej i svetovej literatúry. Zo slovenských autorov sa mi vybavuje najmä Jožo Nižnánsky – jeho Čachtická pani bola jednou z prvých „dospelých“ kníh, ktorú som doslova hltala.“

Myslíte si, že zrakovo postihnutým ľuďom venuje spoločnosť a okolie dostatočnú pozornosť a pozná ich hodnotu?

„Pretože s Návštevami POTMĚ robíme aj osvetové semináre o živote so zrakovým postihnutím a potrebách slabozrakých a nevidiacich, stále sa utvrdzujem v tom, že ľudia o nás veľa nevedia. Pritom by som povedala, že sa o tejto problematike dosť hovorí (niekedy mám dokonca pocit, že u nás v ČR sú zrakovo postihnutí zaručene atraktívna téma pre najrôznejšie mediálne výstupy). Napriek tomu sa aj v bežnom živote (vo svojom súkromí, nielen v práci) stretávam s tým, že ma okolie vníma ako cudzinca, neprímerane ma obdivuje (ako so svojím zrakovým postihnutím vôbec dokážem žiť, dokonca sa pohybovať bez cudzej pomoci), alebo ma automaticky berie nielen ako zrakovo, ale aj ako mentálne postihnutú. Beriem to však s nadhľadom a vravím si, že aspoň máme, čo sa osvetových aktivít týka, na pár rokov ešte prácu zaistenú.“

Čítate časopisy pre zrakovo postihnutých a poznáte slovenské alebo Slovenskú knižnicu pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči?

„Časopisy pre zrakovo postihnutých nečítam, ale nie pre ich zameranie – časopisy všeobecne čítam málo. Ale Levoču mám už od detstva neodmysliteľne spätú hlavne so školou pre nevidiacich, pretože sme sa s jej žiakmi často stretávali na rôznych kultúrnych akciách – tuším napr. na Tmavomodrom festivale v Brne, kam

sme chodievali so speváckym zborom. Levoča vždy bola pojem a brali sme ju ako slovenské stredisko špičkových služieb pre nevidiacich. Ja ju poznám najmä ako mesto zapísané na zozname UNESCO a vnímam ju ako jedno z miest, ktoré by som v budúcnosti veľmi rada navštívila.“

Rozhovor pripravila a preložila: Mgr. Daniela Dubivská

xxx

Mala rada básne aj rozhlas

Netušil som, že niekedy budem písať do Levoče nekrológ ako spomienku na našu kamarátku Elenku Šušovú z Domova dôchodcov Hron v Dubovej. Tento smutný deň prišiel v piatok 5. augusta 2022. Jej srdiečko dotieklo vo veku 81 rokov. Posledná rozlúčka s ňou bola v rímskokatolíckom kostole v Dubovej 9. 8. 2022.

Naša Elenka Šušová sa narodila 30. júna 1941 v Zámostí, malej dedinke pod Nízkymi Tatrami v okrese Brezno. Prvé roky boli radostné, ako detské roky bývajú. V piatom roku života, pod vplyvom zápalu mozgových blán, sa jej zrak zhoršil. Jej rodičom jeden pán z neďalekej rafinérie poradil, že by mohla ísť študovať do školy pre nevidiacich v Prahe. Vybavili to a do školy na Hradčany v Prahe ju vzali ako 6-ročnú. Každý rok sa vracala na letné prázdniny domov, do rodného Zámostia. Na Hradčanoch sa učila Braillovo písmo a rada čítala knihy i básne, tam si našla kamarátky na celý život.

Po ukončení školy jej ponúkli v Prahe v Krči, aby sa vyučila za kartonážničku. To jej však veľmi nešlo. Prestúpila a študovala za telefónnu manipulanku. V roku 1959 toto štúdium úspešne ukončila a nastúpila do Petrochemy Dubová. Aj na novom pracovisku sa vzdelávala a pomáhala našim nevidiacim. Ako úspešná manipulanka sa aktívne zapojila ako členka komisie pre zrakovo postihnutých telefonistov pri Zväze invalidov v Bratislave. Bola členkou komisie pre Stredoslovenský kraj. Úspešne pracovala až do dôchodku. Na záver sa s Elenkou Šušovou rozlúčil aj riaditeľ pán Šperka.

Aj keď bola na dôchodku, v aktivitách pokračovala. Zapájala sa do aktivít v organizácii nevidiacich v Banskej Bystrici aj do súťaží v písaní Braillovho písma.

Elenkinou veľkou láskou bol rozhlas, Rádio Regina a ľudová hudba. Rada sa zapájala do rôznych súťaží a keď bola možnosť, rozhlas aj navštívila.

Vo februári 2002 sa rozhodla odísť do Domova dôchodcov Hron v Dubovej. Tam mala oveľa viac času, aby sa mohla venovať svojmu rozhlasu, kamarátom, kamarátkam i ľudovej hudbe. Nezabudla ani na svoju kresťanskú vieru, ktorej bola verná až do konca.

Nezabudnite na našu Elenku Šušovú a nech odpočíva v pokoji.

Jozef Soják z Nemeckej, kamarát

xxx

Technovinky

Tip na špeciálne diaľkové ovládanie

K dvom hračkám, na ktorých existenciu by som vás rád upozornil v tejto časti Technovíniiek, som sa dostal úplnou náhodou. V jednej z predajní, do ktorých občas

chodievam, ma oslovila pani s otazkou, ci mam televizor. Z prekvapivej otazky sa nakoniec vyklul jej nevidiaci sused, ktorému z času na čas pomáha s televizorom, pretože pán si na ovládači omylom stláča tlačidlá spôsobujúce, že sa mu televizor odmlčí a on si ho potom nevie sprevádzkovať. Jeho „najobľúbenejšie“ tlačidlo je to na zmenu zdroja signálu. Dôsledkom jeho stlačenia je naozaj to, že televizor prestane fungovať.

Po krátkom uvažovaní mi napadlo, že existujú programovateľné ovládania, ktoré by azda mohli vyriešiť ich problém. Programovateľné ovládanie by jej umožnilo vyrobiť pre suseda k jeho telke takpovediac ovládanie na mieru, teda také, na ktorom by fungovali len tlačidlá, ktoré sused naozaj potrebuje.

Po krátkom surfovaní po internete som objavil dve zariadenia. Obe sú od rovnakého výrobcu a ich fungovanie je prakticky zhodné, líšia sa len v počte tlačidiel. To jednoduchšie má okrem tlačidla na zapínanie a vypínanie zariadenia tlačidlo mute, tlačidlá A a B slúžiace na programovanie a dve dvojice tlačidiel na pridávanie a uberanie hlasitosti a prepínanie na ďalší a predchádzajúci naladený program. Lepšie vybavený model má okrem už spomenutých tlačidiel ešte dvanásť tlačidiel pozostávajúcu z čísl 1 až 0 a dvojice tlačidiel nachádzajúcej sa po oboch stranách nuly. Oba ovládače majú veľké, dobre vyhmataťelné tlačidlá, ktoré sú od seba dostatočne vzdialené, vhodné teda určite budú aj pre používateľov s horším hmatom.

Krátko som testoval ten rozšírenejší model, po naprogramovaní sa mi ho podarilo úspešne použiť na ovládanie starej veže, ktorá sa nachádza v našej domácnosti. Ich veľkou výhodou je fakt, že pri programovaní nepotrebujete žiadne špeciálne vedomosti. Stačí, ak máte k dispozícii pôvodné ovládanie, ktoré chcete novým ovládačom nahradiť. Postup programovania načrtnem len približne, aby ste mali predstavu o fungovaní. Základná idea je taká, že nové ovládanie „naučíme“ svetelné signály toho starého a uložíme ich na jednotlivé tlačidlá. Postupujeme pri tom nasledovne:

1. Nový ovládač uvedieme stlačením a dlhším pridržením jednej z dvoch kombinácií (tlačidlo A v kombinácii s tlačidlom P+, alebo tlačidlo B v kombinácii s tlačidlom P+) do režimu programovania (ovládač môžeme použiť na ovládanie dvoch rôznych zariadení, takže máme k dispozícii dve kombinácie). Ovládač signalizuje prechod do programovacieho režimu rozsvietením letky.

2. Na novom ovládači stlačíme tlačidlo, na ktoré chceme uložiť jednu z funkcií nášho pôvodného ovládača, napríklad tlačidlo power.

3. Starý ovládač namierime na ten nový a stlačíme tlačidlo, ktoré chceme „skopírovať“, napríklad tlačidlo power. Nový ovládač po úspešnom zaznamenaní signálu blikne.

4. Body 2 a 3 postupne opakujeme pre všetky tlačidlá, ktoré chceme skopírovať do nového ovládača.

5. Programovanie ukončíme stlačením tlačidla A alebo B, podľa toho, ktorou kombináciou v bode 1 sme programovanie začali.

Takýmto spôsobom si teda môžeme vyrobiť ovládač, na ktorom budeme mať len tlačidlá, ktoré považujeme za potrebné. Jeho výhodou, okrem toho, že naň môžeme dostať len tlačidlá, ktoré naozaj chceme používať, je aj fakt, že ním dokážeme ovládať dve rôzne zariadenia. Teda, ak máte napríklad v domácnosti televizor so samostatným settopboxom, tak si môžete do ovládača povedzme pod tlačidlo A skopírovať ovládač televízora a pod tlačidlo B ovládač settopboxu. Režimy ovládania potom prepínate stlačením tlačidla A alebo B podľa toho, ktoré zariadenie chcete ovládať. Ak, naopak, potrebujete povedzme vytvoriť ovládač na jedno

zariadenie, ale sa vám máli počet tlačidiel, môžete využiť režimy A a B ako ovládacie vrstvy pre jedno zariadenie, ani v tomto prípade sa tvorivosti medze nekladú.

Sused spomenutej panej chcel ovládať len jedno zariadenie, takže bolo vhodné využiť ďalší trik. V jeho situácii bolo vhodné na obe vrstvy ovládača naprogramovať to isté. Docielime tým to, že ak si sused omylom zmení režim ovládača, lebo stlačí A alebo B, tak sa nič nestane, pretože ovládač v oboch režimoch robí to isté.

Dôležité ešte bude upozorniť, že existuje malá pravdepodobnosť, že vyššie opísané ovládače nemusia fungovať s ľubovoľným zariadením. Diaľkové ovládanie používa pri komunikácii so zariadením, ktoré ovládame, infračervené záblesky. Aj tie, rovnako ako bežné svetlo, môžu byť emitované s rôznymi vlnovými dĺžkami a môže sa stať, že vaše pôvodné ovládanie používa pri komunikácii nejaké neštandardné frekvencie infračerveného spektra. V takomto prípade vyššie opísané ovládače nemusia byť schopné vaše ovládanie „napodobniť“.

Na záver pridávam ešte názvy zariadení. To jednoduchšie sa volá Superior Simply a to s numericou klávesnicou Superior Simply Numeric. Ovládače stoja okolo 11 eur a nájsť ich môžete napríklad v internetovom obchode <https://www.hacom.sk/>. Celkom určite môžu poslúžiť hlavne starším používateľom s horším hmatom alebo v situáciách, keď dosluhuje pôvodný ovládač a potrebujete ho nahradiť novým.

Peter Lecký, externý spolupracovník

xxx

Z redakčného stola

Dúfam, že z ponuky, ktorú dostanete spolu s 10. číslom Nového života, si zas vyberiete to osvedčené alebo siahnete aj po niečom novom. V e-mailovom balíčku nájdete nový časopis Quark – pestrý magazín o vede a technike, ktorý nás zaujal a povedali sme si, že by mohol tematicky inšpirovať aj vás. Skúste, či zaujme – na budúci rok si ho máte možnosť objednať.

V tomto Novom živote nájdete aj príspevky, ktoré by sme mohli zahrnúť napr. do rubriky (ak by existovala) Čo nevošlo. Vždy je záujmom redakcie vaše príspevky uverejniť zahorúca a čo najskôr, ale ambíciu môže zmariť fakt limitovaného počtu strán, ako aj výber podľa závažnosti a aktuálnosti danej udalosti. V tomto prípade vás prosím o trpezlivosť, váš príspevok neskončí v koši. Redakcia má právo články zaradiť či nezariadiť a ak sa práve ten váš ocitne v časopise neskôr, určite existujú objektívne dôvody, prečo to tak je. Prípady neuverejnenia sú skutočne ojedinelé. Teší nás váš záujem aj chuť písať do nášho časopisu.

red.

xxx

Ospravedlnenie

Ospravedľňujeme sa všetkým čitateľom zvukového časopisu Prameň, ktorým bolo zaslané číslo 18/2022 bez zvukovej nahrávky. Ako sme zistili, stalo sa to zlyhaním operácie snímania dát z originálu CD tohto časopisu počas procesu kopírovania plne automatickým duplikátorom CD značky EPSON, ktorý už niekoľko rokov na tento účel používame. Aj keď sa to až doteraz ešte nestalo a následne

vykonané testy ukazujú, že je všetko v poriadku, aj napriek tomu sprísňime kontrolu produkovaných CD, aby sa už podobná situácia nezopakovala. Každému čitateľovi Prameňa sme zaslali predmetné číslo časopisu ešte raz. Ďakujeme za pochopenie.

Milan Heimschild, odd. zvuk. Štúdií SKN

xxx

Výberové konanie

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči vyhlasuje podľa zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov výberové konanie na obsadenie funkcie: vedúci/vedúca oddelenia tlače a expedície.

Vzdelanie a požadovaná prax:

- vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (študijný odbor technického smeru je výhodou);
- skúsenosti s vedením pracovného tímu (minimálne rok nepretržite), riadiaca prax v relevantnom odbore je výhodou, nie však podmienkou.

Funkčné a osobné spôsobilosti:

- bezúhonnosť a spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu;
- riadiace a organizačné schopnosti, koncepčné a analytické myslenie;
- výborné komunikačné a prezentačné zručnosti;
- zanietenosť, tvorivosť, flexibilita;
- schopnosť pracovať samostatne aj tímovo;
- ovládanie práce s PC na štandardnej používateľskej úrovni (aplikácie typu textový procesor, tabuľkový kalkulačtor, prezentačný program, prehliadače internetu, programy elektronickej pošty);
- znalosť Braillovho písma je výhodou.

Predpokladaný termín nástupu: 1. december 2022. Bližšie informácie o výberovom konaní nájdete na našej webovej stránke www.skn.sk, poskytneme ich aj na tel. čísle 053 2451201, e-mail: skn@skn.sk.

red.

xxx

Inzeráty

55-ročný vdovec hľadá priateľku na vážne zoznámenie, pre rodinný život.
Kontakt: 0909 137 686.

Prosím, kto by daroval starší dotykový mobil, ohláste sa mi na tel. čísle: 0909 137 686.

xxx

Štvorsmerovka

Správne vylúštenie krížovky z NŽ č. 9 znie: V blízkosti leží najstaršia u nás založená zoologická záhrada. Do redakcie sme dostali 5 odpovedí, z toho jednu nesprávnu. Srdečne blahoželáme výherkyni Danke Krejčovej.

Dnes vám ponúkame štvorsmerovku, v ktorej je ukrytých dvadsať (minimálne päťpísmenových) názvov živočíchov. Slová hľadajte zľava doprava, sprava doľava, zhora dole a zdola nahor. V odpovediach, ktoré pošlite do redakcie najneskôr do 24.10. 2022, uvádzajte iba nájdené výrazy bez uvedenia riadkov a stĺpcov, na ktorých sa nachádzajú.

imsaktevkainemalppfv
kailemčabnhlodmjgenr
ctujrpiivaligátorlee
vfýoanšrbkrwjpkíriht
ďqlzbägeuoťapolodkbe
óeňcndzžhnsečtvfeámn
pbrehuľaedaznkailnéi
súgváktľgacírajfrac
čhfriľzcmôioénypítka
ýajnakolkxbsťjékngvú
kkólpayfnmadvgkfžáah
ntňámkhôskrkavecpčll
žávrznrašťavspeonioy
švitďigmbťjyjskfurvp
jasnkpeťyrusardelauč
jlfjaguárdľhacirevev
úhuvozwkypsudžmtgzbv
ízavžčrhcežorozoksim

Mar.

xxx

Knižné novinky

Knihy v MP3 formáte

BEŇOVÁ, Emily D.

Navždy mojou /číta Beáta Drotárová/ 625 min.

slovenské romány

Elizabet je sekretárkou arogantného Alexandra, pri ktorom žiadna jeho sekretárka nevydržala dlho. Je však iná a vzdať sa rozhodne nemieni. Všetko sa zmení v deň, keď sa stane tragédia a pán dokonalý je zrazu odkázaný na pomoc druhých.

COUSENSOVÁ, Sophie

Takto o rok /číta Kristína Bartošová/ 680 min.

anglické romány

Minnie, ktorej hrozí, že príde o pekára na koláče aj o bývanie, spozná na silvestrovskej párty šarmantného Quinna. Každý žije v inom svete, no z nejakého dôvodu na seba stále narážajú. Dojímavý príbeh je sprievodcom cestami, ktorými nás osud privedie k najneočakávanejším stretnutiam a ľuďom.

DAHL, Arne

Zlom /číta Matúš Malý/ 743 min.

švédske romány

Je pridelená k policajným papierovačkám. Neočakávane objaví spojenie medzi viacerými telami nájdenými v roztápajúcich sa ľadoch. Súvislosti naznačujú, že niekto bude znova vraždiť.

FARKAŠOVÁ, Veronika

Môj hriech je láska k tebe /číta Katarína Turčanová/ 1200 min.

slovenské romány

Ich zoznámenie je ako vystrihnuté z hollywoodskeho filmu. Ale nie všetko je také dokonalé, ako sa na prvý pohľad javí. Pre Michala, ktorý neprávom strávil desať rokov vo väzení za vraždu svojej šéfky, je jediným hnacím motorom pomsta a odhalenie pravdy. A práve na uskutočnenie svojho plánu potrebuje Alex.

HEČKO, Maroš

Dedičstvo po barbaroch /číta Kristián Michal Hnát/ 509 min.

slovenské romány

V románe ide o sondu do vnútra človeka - osobného lekára vysokopostaveného politika, ktorý potlačil svoj osobný život v prospech svojho zamestnávateľa. Stráca zmysel svojej práce a túži po návrate k obyčajnému životu.

KUBICA, Mary

Neznáma žena /číta Antónia Kurimský Olšavská/ 631 min.

americké romány

Krátko nato, ako sa Sadie a Will presťahujú do mestečka na malom ostrove v štáte Maine, dôjde v ich susedstve k chladnokrvnej vražde Morgan. Vražda otrásie celou miestnou komunitou, no Sadie znepokojuje aj temná minulosť jej rodiny. Keď sa rozbehne policajné vyšetovanie a Sadie sa ocitne medzi hlavnými podozrivými, rozhodne sa na vlastnú päsť vypátrať, čo sa vlastne stalo v tú hroznú noc.

KRNO, Svetozár

Od Hokkaida po Južnú Kóreu /číta Kristián Michal Hnát/ 383 min.

cestopisy

Autor v knihe zachytáva poznanie a úvahy z dvoch výprav na Ďaleký východ. Čitateľa zavedie na japonský ostrov Hokkaidó, posvätnú horu Fudži, do Japonských Álp, do Hirošimy a Nagasaki, miest s krutým osudom. Druhá výprava do Južnej Kórey odкрýva kontrasty medzi hlučnou metropolou a pokojnými národnými parkmi.

MARTIN, Madeline

Posledné kníhkupectvo v Londýne /číta Slavomíra Fulínová/ 660 min.

anglické romány

August 1939 – Hitlerove vojská postupujú Európou a na prepuknutie vojny sa pripravuje i Londýn, do ktorého sa prisťahovala Grace. Nečakala, že veľkomesto ju privíta protileteckými krytmi a že začne pracovať v zaprášenom kníhkupectve. Jedného dňa však do kníhkupectva vstúpi letecký dôstojník, vďaka ktorému Grace v sebe postupne objaví lásku k románom a začne z nich čerpať potrebnú nádej.

MINIER, Bernard

Lov /číta Michal Novák/ 805 min.

francúzske romány

V opare mesačného splnu sa z lesa náhle vynorí jeleň. Zviera má ľudské oči. Ale to, na čo poľujú v temných lesoch Ariege, nie je divá zver... a nejde ani o prvú poľovačku. No je to prvá obeť, ktorá neplánovane skončila pod kolesami auta a vyniesla na svetlo sveta sériu hrôzostrašných vrážd, o ktorých nikto ani len netušil.

OKEOVÁ, Janette

Keď príde jar /číta Svetlana Wittnerová/ 512 min.

kanadské romány

Po roku učenia v škole v kanadskej divočine plánuje Elizabeth svadbu. Svoj manželský život začína ďaleko na severe. Elizabeth sa necíti pripravená na osamelý život bez mnohých civilizačných výdobytkov. Zostala jej len láska a viera v Boha. Bude to však stačiť?

PIVARČIOVÁ, Katarína

Sedem dôkazov, že ťa skutočne miluje /číta Kristína Medvecká-Heretiková/ 700 min.

slovenské romány

Žije v podnájme, práca ju nebaví, muži jej života s ňou dlho nevydržia. Je nešťastná, osamelá, ale chýba jej odvaha niečo na tom zmeniť. Stačí drobný impulz a jej svet je hore nohami. Vyhodia ju z práce, stratí hlavu kvôli chlapcovi, ktorý je o desať rokov mladší. Odrazu sa túži vrátiť k svojej rutine, ale už to nejde.

PRONSKÁ, Jana

Ohrnuté srdce /číta Beáta Drotárová/ 578 min.

slovenské romány

Johanku v mladosti zasnúbili s Radovanom. On tesne pred sobášom nevestou pohrdol. Johanka sa odvtedy musela životom pretĺkať sama. Robila, čo mohla, aby dedičstvo udržala. Sedem rokov v sebe živila nenávisť. Keď jej Radovan zaklopal na bránu, odmietla prijať pravdu, že sa zmenil a všetko ľutuje. Ľadový pancier okolo Johankinho srdca môže roztopiť iba vzájomný rešpekt, úcta a čistá, úprimná láska.

SAKMÁROVÁ, Dominika

Kórejské halušky : pripovedky z ešči ďalšieho Východu /číta Katarína Turčanová/ 392 min.

biografické poviedky

Autorka ponúka ďalšiu zbierku zážitkov, príhod a dojmov zo života v preplnenej Kórei, prekypujúcej kultúrnymi odlišnosťami, ktoré vás pobavia i udivia, no medziiným sa dozviete aj jednu životne dôležitú vec: základom prežitia kórejskej zimy je držať sa pri zemi.

xxx

Pre deti a mládež

ENDE, Michael

Jim Gombík a rušňovodič Lukáš /číta Jozef Kramár/ 464 min.

nemecké rozprávky

Jim Gombík je malý čierny chlapec, ktorý žije na ostrovčeku menom Jaslandia. Ostrov je však príliš malý pre všetkých jeho obyvateľov, a preto sa kráľ

Alfonz Trištvrtedenadvanásť rozhodne, že niekto ho bude musieť opustiť. A tak Jim, Lukáš a Ema opustia ostrov a vydajú sa na veľké dobrodružstvo.

ENDE, Michael, FREUND, Wieland

Rodrigo Rabiát a jeho panoš Špunt /číta Jozef Kramár/ 412 min.

nemecké rozprávky

Špunt je zvedavý chlapec. S rodičmi bábkarmi cestuje po krajine. Kočovať s divadlom ho ani trochu nebaví a už vôbec nie s rodičmi, ktorí mu nerozumejú. Túži zažiť vzrušujúce dobrodružstvo. Len čo sa dozvie, že v okolí žije nebezpečný lúpežný rytier Rodrigo Rabiát, utečie za ním. Špunt nalieha, aby ho Rodrigo prijal do služby. A tak mu vymyslí skúšku: musí spáchať ťažký a nebezpečný zločin...

LAZÁROVÁ, Mária

Škriatok Bertil a záhada strateného potoka /číta Svetlana Wittnerová/ 112 min.

slovenské rozprávky

Na povale starého domu býva škriatok Bertil s dvomi kamarátmi – Pipom a Olíviou. Pipo a Olívia sú myšky. Nosia Bertilovi jedlo z továrne na piškóty a on im za to číta rozprávky. Bez myšiek by sa škriatkovi žilo naozaj ťažko, pretože nikdy nevychádza von. A načo aj? Mesto je prázdne a zarastá burinou. A zostalo by to tak navždy, keby sa zvedavá Olívia v jeden deň nerozhodla nájsť potok, ktorý tu voľakedy tiekol.

xxx

Najžiadanejšie knihy – zmenené z audiokaziet na CD:

SIPEKY, Edita

Vysoká škola chudnutia : chudnime v pohode, bez tabletiiek, diét a namáhavých cvikov /číta Valéria Fürješová/ 420 min.

výživa

Luxembursko /číta Jitka Krišková, Igor Šabek/ 60 min.

Luxembursko

Španielsko /číta Jitka Krišková, Igor Šabek/ 60 min.

Španielsko

Veľká Británia /číta Jitka Krišková, Igor Šabek/ 60 min.

Veľká Británia

ZEMAN, Michal

Rebel Galis : nevravím, čo chcete počuť /číta Jozef Lapšanský/ 360 min.
futbal

ANDREWSOVÁ, Virginia Cleo

Zlomené krídla /číta Beáta Drotárová/ 810 min.

spoločenské romány

ÁLVAREZ, Manuel Fernández

Jana Šialená : zajatkyňa z Tordesillasu /číta Nora Selecká/ 510 min.

životopisné romány

DeSOTO, Lewis

Steblo trávy /číta Jana Dolanská/ 960 min.

spoločenské romány

JURIČ ZAGORKA, Marija

Kameň na ceste /číta Jana Dolanská/ 1590 min.

chorvátske romány

JANKO, Ivan

Na cestách /číta Igor Šabek/ 570 min.

cestopisné romány

BELLOTTI, Roberto

Peter Dvorský spoza divadelných kulís /číta Igor Šabek/ 210 min.

životopisné romány

WARD, William

Jesse James a jeho pomsta /číta Igor Makovický/ 330 min.

dobrodružné romány

WEIROVÁ, Alison

Deti Henricha VIII. /číta Igor Šabek/ 1140 min.

historické romány

VANDENBERG, Philipp

Faraónov komplot /číta Igor Šabek/ 960 min.

dobrodružné romány

FRANCIS, Dick

Na márne kúsky (číta Igor Makovický/ 600 min.

detektívne romány

xxx

Knihy v Braillovom písme a e-braille

BARTOŠOVÁ, Barbora

Strážca : Prvá časť trilógie : V tieni / 2 zv.

slovenské romány

Nina žije pokojný život v kruhu rodiny, priateľa a kamarátky Jany. Všetko sa zmení v tú noc, keď nečakane stretne vo svojom sne záhadného muža. Jeho príchod znamená pre Ninu smrteľné nebezpečenstvo, s ktorým je spojené aj tajomstvo, ktoré nemalo byť nikdy odhalené.

BARTOŠOVÁ, Barbora

Strážca : Druhá časť trilógie : V tme / 2 zv.

slovenské romány

Po tom, ako Nina spoznáva svojho anjela strážneho, už nič nie je také ako predtým. Kým sa lann vydáva na samovražednú misiu, Nina musí čeliť desivej temnote predpekliá. Musí nájsť spôsob, ako oklamať démona, ktorý sa všemožne snaží získať jej dušu.

BARTOŠOVÁ, Barbora

Strážca : Tretia časť trilógie : V srdci / 2 zv.

slovenské romány

Vanaheim zúri. Pre hraničiarov ani pre ľudských strážcov už niet cesty späť. Dokáže Nina spojiť všetkých pozemských strážcov včas? Podarí sa lannovi odhaliť pradávne tajomstvo spojenia medzi ním a Ninou?

BRESTENSKÁ, Kristína

Srieň, pochodeň a temnota / 5 zv.

slovenské romány

Ansalya trpí v dôsledku kliatby, ktorou bohovia potrestali ctižiadostivosť troch princezien. Zbaviť kráľovstvo jej okov môže iba najsilnejší bojovník. Keď sa zjaví Daemon, prebudí v nich nádej. Princezné, ktorým ľud prisúdil prezývky Srieň, Pochodeň a Temnota, budú musieť preukázať veľkú odvahu a ochotu obetovať, čo im je drahé, ak chcú dosiahnuť vytúžené šťastie.

BRYNDZA, Robert

Keď sadá súmrak / 4 zv.

anglické romány

Začínajúca detektívna agentúra Kate Marshallovej sa rozbehne, keď Kate a jej kolega Tristan dostanú prvý veľký prípad. Novinárka Joanna zmizla pred dvanástimi rokmi po tom, ako odhalila politický škandál. Väčšina ľudí – vrátane polície – už jej hľadanie vzdala, ale Joannina matka sa vzdať nemieni.

HANNAHOVÁ, Sophie

Záhada troch štvrtín / 4 zv.

anglické romány

Hercula Poirota pred dvermi do bytu čaká neznáma žena, ktorej vraj poslal list, kde ju obvinil z vraždy Barnabasa Pandyho, hoci ona toho človeka nikdy nestretla. Ale ani Poirot o ňom nikdy nepočul. Otrasený vojde do bytu, kde ho už čaká neznámy muž a tvrdí, že dostal od Poirota list, v ktorom ho obvinil z vraždy Pandyho.

HUNTER, Teagan

Chce sa mi s tebou m(a)ilovať / 3 zv.

americké romány

Keď na nástenku zavesím oznam, že hľadám spolubývajúceho, on je ten posledný, koho mám na mysli. Je tiež posledný človek na Zemi, s ktorým by som išla dobrovoľne bývať. No stalo sa. Caleb Mills nemôže byť chalan pre mňa. Je to bývalý frajer mojej najlepšej kamarátky. A to by bol odo mňa podraz. Však?

CHMIELEWSKI, Dominik

Kecharitomene Milostiplná : odhaľ jej úžasné tajomstvo a choď za svojim cieľom!

/ 3 zv.

kresťanský život

Kniha Kecharitomene je vzácny sprievodca pre duchovný boj. Je o sile, ktorú má Matka Božia. A o tom, ako nám môže pomôcť, ak jej dovoľíme, aby nás v živote viedla. Len tak odhalíte jej úžasné tajomstvo a v ňom svoj večný cieľ!

NOVAC, Siniša

Pičkin dim : Chorvátske impresie a kompresie 4 / 1 zv.

chorvátske poviedky

Opäť ide o krátke tragikomické poviedky, odohrávané sa na chorvátskej pláži. Ľudia prichádzajú a odchádzajú, rozkladajú si osušky a slnečníky, vstupujú do

mora a vracajú sa na breh. Vyhasnuté manželské páry, plážové levy a levice, osamelí dovolenkovi. Všetka tá krása a túženie však trvá iba krátko.

NOVAC, Siniša

Starec Marjan a more / 2 zv.

chorvátske príbehy

Starec Marjan a more je „remakom“ knihy Ernesta Hemingwaya s názvom Starec a more. Odohráva sa však na Jadrane, v Chorvátsku, blízko Splitu. V príbehu sa ocitne množstvo postáv a postavičiek, typických pre tvorbu Sinišu Novaca.

ONDREJKOVÁ, Bibiana

Len tak zľahka / 1 zv.

slovenská poézia

Len tak zľahka je kniha básní Bibiany Ondrejkovej. Lásku, vzťahy, sny, radosti, smútky, zradu, sklamania, nádeje či túžby spracúva autorka otvorene, odvážne, citlivo aj s nadhľadom – len tak zľahka.

REYNOLDS, Allie

Triaška : priateľské stretnutie po rokoch alebo hra o život? / 5 zv.

anglické romány

Vycestuje na stretávku do lyžiarskeho strediska v Alpách. Ocitne sa v hoteli odrezaná od sveta na vrchole ľadovca so štyrmi priateľmi. Za nevysvetliteľných okolností zmizne jedna z nich - Saskia. Partia zistí, že lanovka nefunguje, nemôžu nájsť mobilné telefóny a v spoločenskej miestnosti na nich čakajú pokyny k divnej hre, ktorá im má pripomenúť nezvestnú Saskiu.

SMOLEN, Štěpán

Buď, kde si / 2 zv.

kresťanská literatúra

Humorný príbeh o hľadaní stálosti v nestálej dobe. Skáčeme z miesta na miesto, zo vzťahu do vzťahu. Študent teológie stretne záhadného starca, ktorý sa mu stane samozvaným sprievodcom na ceste. Nepripravený, ešte v pyžame a so zubnou kefkou v ruke je nútený podniknúť výpravu naprieč storočiami, ale predovšetkým do vlastného vnútra.

SOMOROVSKÝ, Zdenko

Úžasná Brazília : cestovateľské reportáže z najväčšej juhoamerickej krajiny / 4 zv.

slovenská próza

Kniha prostredníctvom cestovateľských reportáží berie čitateľa na cestu do krajiny, vyznačujúcej sa nespútanou energiou, podmanivým rytmom samby, nádhernou prírodou amazonského pralesa a silou magickej rieky Amazonky. Autor autentickým spôsobom opisuje svojrázny spôsob života ľudí, ktorí obývajú okolie najväčšej rieky sveta – Amazonky.

xxx

Pre deti a mládež

NANETTI, Angela

Mágovo tajomstvo / 2 zv.

talianske príbehy

Román pre deti od 8 rokov s detektívnou zápletkou z prostredia knižnice, kde je uložená aj stará kniha s mágovým receptom na omladzujúci prostriedok. O recept, ktorý sa medzitým dostane do knihy, ktorú si požičala čitateľka, prejaví záujem istý muž. Jeho nečestné spôsoby, ktorými sa ju snaží získať, narobia tete knihovníčke aj čitateľke nečakané problémy.

PROCHÁZKOVÁ, Iva

Myši patria do neba / 1 zv.

české rozprávky

Keď myška Šupito uteká v lese pred hladným lišiakom Belobruhom, nepozera sa ani napravo, ani naľavo. Niet divu, že zakopne a spadne z vysokej skaly. Vyzerá to ako smutný koniec príbehu? Omyl!

VANČOVÁ, Silvia

Mačka z kmeňa stromu / 1 zv.

slovenské príbehy

V lese, v dutine starého stromu býva biele mačiatko – Mia, ktoré ostalo samo. Ak si myslíte, že je Miin život smutný – mýlite sa! Mia postupne spoznáva les a jeho tajomstvá, zažíva veselé príhody a dobrodružstvá, nachádza si v lese kamarátov.